

דף לד.

עין משפט א.

או"ח סימן תקפה פ"א

א. זמן תקיעת שופר ביום ולא בלילה^א, ומצותה משעת נץ החמה, ואם תקע משעלה עמוד השחר יצא.

ב. שמע מקצת התקיעה קודם שעלה עמוד השחר ומקצתה אחר שעלה עמוד השחר לא יצא^ב.

הגה: ואם היה שיעור תקיעה במה ששמע ביום לא יצא, דזה דומה לשמע חצי שיעור תקיעה. ועיין עוד בסי' תקפ"ז סעיף ג'.

עין משפט ב.

או"ח סימן תקצ פ"ב

ב. תרועה זו האמורה בתורה נסתפק לנו אם היא היללה שהיא תרועה, או אם היא שברים, או אם היא שניהם ביחד^ה, ע"כ כדי לצאת ידי ספק תוקעים תשר"ת ג"פ, תש"ת ג"פ ותר"ת ג"פ^ד.

ג. משנה מגילה כ', דכתיב "יום תרועה יהיה לכם". ואם נתעכב עד ביה"ש יתקע בלא ברכה, ואין לתקוע תקיעות רק אחר חזרת הש"ץ וקריאת הס"ת כי כך סדר הדברים ע"פ הסוד. כה"ח אות ה'.

ד. שחסר לו התחלת התקיעה בחיוב. ואסור לאכול קודם התקיעות אם לא שאדם חלש ואין דעתו מיושבת עליו שאז יעשה קידוש ויאכל כזית מזונות כדי שיהיה קידוש במקום סעודה ויעשה זאת בצנעה שלא יקילו בזה. כה"ח אות י"א.

ה. גמ' וברייתא שם בר"ה, ובמדרש אמרו שבר"ה נעקד יצחק ואותו היום שמעה שרה ותייבב, וע"כ אמר הכתוב יום תרועה כדי שיזכור לנו הקב"ה עקידת יצחק ויללת שרה אמנו ויכפר לנו. כה"ח אות ה'.

וע"פ סודן של דברים בזוהר, ובשער הכוונות, כל הקולות צריכים.

ו. ולא תיקנו לתקוע ג"כ תרש"ת שאולי התרועה היא תרועה שברים, דודאי האדם גנח ואח"כ יליל. מגמ' שם.

ז. ומטעם זה קבעו תש"ת לפני תר"ת ובדיעבד לא מעכב, אם הקדים תר"ת לתש"ת. אבל ע"פ סודן של דברים ודאי זה לעיכובא. כה"ח-ז'.

דף לד:

עין משפט א.ב.

או"ח סימן תקפה סעיף ב

ב. ג. שמע ט' תקיעות ז' בתשע שעות ביום יצא, ואפי' הם מט' בני אדם, תקיעה מזה ותרועה מזה. וי"א דוקא בלא הפסק בניהם בקול שופר שאינו ראוי באותה בבא ה'.

עין משפט ג.

או"ח סימן סה סעיף א

א. קראה סירוגין דהיינו שהתחיל לקרותה והפסיק בין בשתיקה בין בדיבור, אפי' כדי לגמור את כולה וחזר וגמר אותה יצא ט'. אפי' היה ההפסק מחמת אונס.

הגה: וי"א דאם ההפסק היה מחמת אונס, והפסיק כדי לגמור את כולה חוזר לראש והכי נהוג', ומשערין כדי לגמור את כולה לפי הקורא ולא לפי רוב בני אדם.

ז. וה"ה ג' סדרים אחרי הפסק, ונקט לשון הגמ'. וה"ה התוקע בעצמו יצא אף שדיבר בנתיים, כ"כ הרדב"ז ח"א סי' ט"ל. וכל זה בדיעבד אבל לכתחילה לא יפסיק כלל אפי' בפחות מכדי לגמור את כולה וכמ"ש הב"י בשם רי"ו והר"ן. והנראה דלכתחילה לא יפסיק כלל היינו באותה בבא כגון בין תקיעה לתרועה, אבל בין בבא לבבא כגון בין תש"ת לתר"ת מותר להפסיק גם כדי לגמור אותה בבא. כה"ח אות ט"ו.

ח. כגון אם היה בתש"ת ושמע תקיעה ושברים, ובין השברים לתקיעה שמע תרועה לא יצא, דהפסק בקול שופר שאינו ראוי זה פוסל אף שהפסקה לבד אינה פוסלת, ב"י. והיינו שיחזור לשמוע אותה בבא שכאן היא תש"ת.

ו. וקשה דבסי' תק"ץ סעיף ח' פסק מר"ן הי"א האלו בסתם, ועיין בכה"ח אות י"ט ובסי' תק"ץ אות ס"ו. ואם שמע קול הראוי לאותה בבא כגון שצריך לתקוע תר"ת ובמקום לעשות תרועה אחת עשה ב' תרועות יצא. מ"א ס"ק ג'.

ט. ברכות כ"ד לדעת הרי"ף ורמב"ם, ולא דוקא חזר וגמרה בדיעבד אלא אפי' לכתחלה חוזר וגמרה, פר"ח.

ולכתחלה אסור להפסיק אפילו שלא מחמת אונס אבל לענות קדיש וקדושה אפי' בשהה כדי לגמור כולה מותר, מ"א ס"ק א'.

י. זה לפי מנהג אשכנז אבל לדעת מר"ן השו"ע גם מחמת אונס חוזר למקום שפסק.

אור"ח סימן עה סעיף א

א. היה קורא ק"ש והתחילו מי רגליו שותתין על ברכיו פוסק עד שיכלו וחוזר לקרות ^ב, ואפי' נפלו על בגדיו ויש בהם טופח ע"מ להטפוח כיון שהם מכוסים בבגדיו ^ל. ואם נפלו על הארץ מרחיק מהם ד' אמות.

הגה: או כשיעור שיתבאר בסי' פ"ב שממתין עד שיבלעו בקרקע ^מ.

א. ב. אפי' שהה כדי לגמור כולה אינו חוזר לראש אלא למקום שפסק ^נ.

הגה: וי"א דאם שהה כדי לגמור כולה חוזר לראש.

אור"ח סימן פה סעיף א

א. לא ילך אדם במבואות המטונפות ויניח ידו על פיו ויקרא ק"ש, ואפי' היה קורא והגיע למבואות המטונפים מפסיק ^ו וכשיוצא משם ^ז חוזר למקום שפסק.

ב. עיי"ש מי שיש לו חולי שמטפטף תמיד מי רגלים לאונסו, וא"כ לא יוכל להתפלל לעולם יש להתיר לעשות לו בגד או ספוג והבגדים העליונים יהיו נקיים, או שנותנים הרופאים שלפוחית ששם מטפטף ובשעה שמרגיש שמטפטף לתוכה יפסיק ואח"כ יגמור ק"ש או תפלתו, כה"ח אות א'.

ל. אבל לכתחלה אסור לקרות ק"ש או לומר דברים שבקדושה בענין זה אע"פ שמכוסים כיון שגם בשרו מלוכלך הוי כצואה על בשרו ורק בהיה קורא או עבר וקרא מותר. כה"ח אות ד'.

מ. כן יש להגיה בדברי הרמ"א, מ"א ס"ק ב'.

נ. והא דבסי' צ' סעיף כ"ז כתב הרמ"א שיותר טוב ללכת למקום אחר ולא לשתוק שמא ישהה כדי לגמור כולה ויחזור לראש. שם בתפלה שאני דיש חשש ברכות שאינם צריכות כשיחזור, אבל בק"ש דאם חוזר וקורא הוי כקורא בתורה א"צ ללכת למקום אחר, מ"א ס"ק ב'.

ס. וי"א לא פסק עליו הכתוב אומר "וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים בל יחיו בהם" ואם פסק עליו הכתוב אומר "ובדבר הזה תאריכו ימים", טור מגמ' ברכות כ"ד.

ע. היינו בריחוק ד' אמות.

הגה: וי"א שחוזר לראש וכן עיקר פ.

עין משפט ד. או"ח סימן תקצג סעיף א.ב.

א. הברכות של ר"ה ויוה"כ מעכבות זו את זו ז, שאם אינו יודע כולם לא יאמר מה שיודע אלא לא יאמר כלום ק.

ב. ה"ה לגבי התקיעות הם מעכבות זו את זו, והוא שאינו יודע אלא מקצת סדר אחד, אבל אם יודע סדר שלם כגון תשר"ת או תש"ת או תר"ת, עושה אותו סדר ר שיודע.

הגה: אבל אם אינו יודע הברכות אינם מעכבות התקיעות, וכן להיפך. ואיזה מהם שיודע יעשה.

וכן סדרן אינו מעכב ש.

ואם התפלל מוסף קודם שתקע יצא.

פ. ולכתחלה ראוי ליזהר שלא לבא לידי הפסק הגם שקיי"ל כמר"ן דאם הפסיק אי"צ לחזור לראש. כה"ח אות ג'.

צ. ברייתא בר"ה ל"ד, ופי' שגם ביוה"כ של יובל אומרים מלכויות זכרונות ושופרות. מ"א ס"ק א'. ובכל השנה אם יודע רק ברכה אחת יאמר אותה שבזה יוצא ידי חובת תפלה מן התורה. כה"ח אות ב'.

ק. והקשו דצ"ע מדוע לא יאמר ג' ראשונות וג' אחרונות ואחת שיודע באמצע, וצ"ל דע"פ סודן של דברים בלי כל הברכות לאו כלום. כה"ח בסי' תקצ"א אות ג'.

ר. שהרי מן התורה בסדר אחד מספיק אלא שחכמים מסופקים מהי תרועה. ותוקע הסדר שיודע שמא יכוין לאמת. מ"א ס"ק ג'. והיינו שיעשה מה שיודע ג"פ, ומ"מ יתקע בלא ברכה אותו סדר.

ש. היינו תש"ת לפני תשר"ת, אבל אם הקדים תרועה לתקיעה, או זכרונות למלכויות לא יצא. כ"כ הר"ן. מ"א ס"ק ד'. מ"ב אות ה'. וי"א דבהקדים זכרונות למלכויות יצא.

עין משפט ה.

או"ח סימן תקצב סעיף א

א. הש"ץ חוזר התפלה ותוקעים על סדר הברכות ^ה למלכיות תשר"ת פעם אחת, ותש"ת פעם אחת, ותר"ת פעם אחת ^א.

הגה: ונהגו לומר אחר התקיעות היום הרת עולם ^ב גם בשבת.

עין משפט ו.

או"ח סימן תקצב סעיף ב

ב. היחיד אינו מפסיק לתקוע במוסף אפי' יש לו מי שיתקע לו ^ג.

הגה: אלא תוקעים לו קודם שיתפלל ^ד בלחש.

עין משפט ז.

או"ח סימן תקצד סעיף א

א. יחיד שלא תקע יכול חבריו גם שתקע להוציאו ^ה, אבל יחיד שלא התפלל ^ט ברכות אין חבריו יכול להוציאו ^ו.

ת. משמע מדברי מר"ן שלא היו תוקעים כלל בלחש וזה מכמה טעמים, אבל ע"פ דברי האר"י והערוך וספר המנהיג יש לתקוע גם בלחש, וכך נהגו היום. כה"ח אות א'.

א. וסיים מר"ן השו"ע אבל עכשיו נוהגים לתקוע למלכיות תשר"ת ג"פ וכו'... אולם היום נהגו אחרת תשר"ת תש"ת תר"ת, וכ"כ הרי"ף והרמב"ם והרא"ש, ועיין בכה"ח אות ד'.

ב. ובני ספרד אומרים אותו גם בלחש, ובמקום שתוקעים בלחש גם מבני אשכנז אומרים אותו. כה"ח אות ז'.

ג. והסכמת האחרונים כדברי השו"ע. כה"ח אות י"א. ודלא כהרדב"ז. והטעם שיחיד אינו תוקע כיון שהתקיעה הוי הפסק בברכות של היחיד, ועוד שלא תיקנו לתקוע על סדר הברכות אלא בצבור. מ"ב אות ו'.

ד. דטוב שישמע אותם קודם הברכות וכדי לערבב השטן כדי שלא יקטרג עליו בשעת תפלתו, כ"כ בביאורי הגר"א. מ"ב אות ז', או מטעם דזריזין מקדימין.

ה. בכל המצות אדם מוציא חבריו הוא מדין ערבות. ואפי' הוא בעצמו יודע לתקוע חבריו מוציאו. מ"ב אות א'.

ו. שאין היחיד נעשה שליח לחבריו להוציאו ידי תפלה אא"כ הם בעשרה. מ"א ס"ק א'. דאם אין תשעה שעונים אמן אין תפילתו נקראת תפלה בצבור, ואין אדם יוצא י"ח

הגה: וי"א דאם לא יכל להתפלל, חבירו יכול להוציאו בתפלתו ז.

עין משפט ז. או"ח סימן תקצה סעיף א

א. מי שאינו בקי לא בסדר התפלה ולא בתקיעות, ולפניו ב' עיירות אחת בקיאה בתקיעות והשניה בקיאה בתפלת מוסף, הולך למקום שבקיאים בתקיעות ח, ואפי' בתקיעות ספק ט ובמוסף ודאי הולך למקום התקיעות י.

הגה: ואם יכול ללכת למקום שמתפללים ואח"כ יוכל ללכת למקום שתוקעים עושה שניהם דכל היום כשר לתקוע.

בשמיעה אא"כ שומע תפילת צבור. מ"ב אות ב' ואפי' אם המתפלל עדיין לא התפלל הלחש ומתפלל לעצמו, ומרים קולו להוציא חבירו שאין כאן ברכות לבטלה ג"כ לא מהני. ומה שמהני בברכת המזון שמברך והעם הארץ יוצא ידי חובתו, צ"ל שאני תפלה דלא נתקנה אלא בלחש. וי"א דאין חילוק בין ברכת המזון לתפלה. ט"ז ס"ק א'. ז. ועיין בסי' קכ"ד, ובכה"ח שם אות ה'.

ח. משום שהתקיעות מן התורה והתפלה מדברי סופרים, ב"י. ואפי' אין יודעים שם רק סדר אחד בתקיעות ילך לשם. מ"ב אות ב'. וגם ביום שני יעשה כן. מ"ב אות א'. ואף שיצטרך עי"ז להתפלל ביחיד אם ילך למקום התקיעות יעשה כן. וכן מותר לשלוח עכו"ם להביא לו שופר מחוץ לתחום כדי לקיים מצות תקיעה מן התורה. מ"ב אות ב'.

ט. היינו שאינו יודע בודאי אם יש תוקע אבל דעתו נוטה שיש שם שופר ותוקע. כ"כ הלבוש.

י. וואם במקום אחד התוקע מומחה והגון אך המתפללים אינם כדין, ובמקום השני המתפללים הגונים והתוקע אינו הגון ילך למקום שהתוקע הגון וכשר שהתוקע מוציא ידיו חובה, משא"כ בתפלה שאינו מוציא רק מי שאינו בקי. מ"ב אות ג'.